Poštarina plaćena u gotovu

Cijena 1.50 dinara

NAŠ PUT

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH ĐAKA

IZLAZI SVAKOGA 15. U MJESECU. — GODIŠNJA PRETPLATA: ZA ĐAKE 15 DIN, ZA OSTALE 30 DIN. ADRESA UREDNIŠTVA I UPRAVE: PALMOTIĆEVA 3, POLUKAT

GODINA I. ZAGREB, 15. OŽUJKA 1941 BROJ 4

Papinstvo katoličke crkve

20-vjekovna opstojnost institucije papinstva je historijski fakt: fakt, s kojim je računala sva historija, s kojim mora računati sadašnjost, fakt, s kojim će morati računati i budućnost. Što sadržaje pojam: institucija papinstva? Sadržaje: vrhovnu upravnu učiteljsku i svećeničku vlast u Kristovoj crkvi, nerazorivu tvrđavu istine, najefikasnijeg propovjednika i branioca morala, najvećeg dobrotvora čovječanstva.

Papinstvo je nosilac vrhovne vlasti u Kristovoj crkvi. Krist je odredio, da Njegovo djelo spasavanja nastavljaju ljudi. Zbog toga je ustanovio društvo, nazvavši ga crkvom. Sam ga je ustanovio. Sam je uredio organizaciju. Sam je postavio upravu. Upravu je odredio monarhijski tj. vrhovna vlast nalazi se u ruci jednoga. Prvi nosilac vrhovne vlasti u Njegovoj crkvi bio je sv. Petar, a danas, poslije 20 stoljeća Pijo XII.

Što je svijet primio, što prima i što će primati u svojoj budućnosti od institucije papinstva?

Primio je i prima svakako u prvom redu ČISTU, NEPATVORENU KRISTOVU SPASONOSNU NAUKU. Svetoga Petra, koji je prvi neustrašivo propovijedao pravu istinu o raspetom Kristu, slijedili su i u propovijedanju i u neustrašivosti svi Pape do danas. Da je papinstvo propovijedalo sve do danas neustrašivo Kristovu nauku, govori na sva usta historija, a da ju je propovjedalo neokrnjeno, neprevarljivo jamči sam Krist, kad govori apostolima: »Ja ću biti s Vama u sve dane do svršetka svijeta«. Drugom pak zgodom obećaje apostolima: »Ja ću moliti Oca ... i On će vam poslati Duha ISTINE, koji će vas naučiti svemu i napomenut će vam sve, što sam vam ja govorio«. Da je Krist svoje obećanje izvršio, i da ga još uvijek izvršava, čuvajući papinstvo u neprevarljivosti spasonosnih istina, potvrđuju tolika krivovjerja, koja su se razbila o nepogrešivu instituciju papinstva, a da papinstvu nijesu naudila.

Institucija papinstva stajala je kroz čitavu historiju na braniku i sačuvala nam Krista i Njegovo djelo onakvo, kakvoga je dao sam Krist. Dati čovječanstvu i čovjeku pravog Krista i neokrnjeno Njegovo djelo, znači, dati mu NAJVEĆE DOBRO, što se uopće na zemlji može postići. Znači konačno dati mu na zemlji nebo. Tu moć i vlast izvan Kristove institucije papinstva, nema na zemlji nitko. Za katolike je institucija papinstva Božje djelo, koje je On povjerio ljudima.

Zbog toga, kad katolici ginu za crkvu, kojom upravlja papinstvo, ne ginu za ljudsko, već za Božje djelo. Zbog toga, kad nekatolici ili zli katolici napadaju papinstvo, odnosno crkvu, ne napadaju ljudsko, već Božje djelo. Zbog toga smo mi sigurni u njihov poraz, jer ljudi ne mogu pobijediti Božje djelo — instituciju papinstva.

PAPINSTVO JE NERAZORIVA TVRĐAVA ISTINE. Jedna je prva i konačna, apsolutna istina — Bog. Sve ostale, drugotne istine imadu svoj izvor, svoju vrijednost i svoj cilj u apsolutnoj istini — u Bogu. Kad sv. Pismo govori: »Veritas liberabit vos (Istina će vas osloboditi)«, onda to znači, da nas istina dovodi k Bogu, apsolutnoj istini, koji je naše oslobođenje. Papinstvo i jest Krist ustanovio, da tumači i čuva Božju istinu i preko nje ljude spasava. Budući da je papinstvo čuvar i tumač apsolutne istine, razbijaju se o njoj sve ljudske laži, predrasudenosti, podvale. Po Kristovom obećanju ni vrata paklena ne će nadvladati crkve, koja je sagrađena na Petru, a kamo li ljudska slabost, zabluda ili zloba.

Papinstvo već 20 stoljeća budno prati rezultat ljudske misli. Beskompromisno odbacuje svaku ljudsku misao, koja se protivi apsolutnoj istini — Bogu. Do danas nam historija pruža upravo klasičnih primjera, kako je ljudski um sam sebe korigirao u mnogim stvarima, tek iza nekoliko stoljeća lutanja i traženja, dok je crkva sa papinstvom, odmah u klici upozorila na zabludu.

PAPINSTVO JE NAJEFIKASNIJI PROPOVJEDNIK I BRANILAC MORALA. Moral — slobodno ljudsko djelovanje, u skladu sa apsolutnim dobrom — Bogom, nije ni vic, ni igračka, s kojom se može svatko zabavljati, kao što se često u životu čini. Moral traži žrtve i odricanja za dobro pojedinca i cjeline. Štoviše, moral traži ne malo puta takove žrtve, koje nadilaze ljudsku snagu.

Mnogi su filozofi propovijedali divna moralna načela. Ostali su samo teoretičari, jer za praksu nijesu mogli dati pomoći u izvršivanju tih načela. Državnici i pedagozi opet propovijedaju moralna načela, od kojih u praksi dopuštaju x izuzetaka. Čini se često puta da ima toliko izuzetaka, koliko i načela.

PAPINSTVO, VRHOVNI FORUM KRISTOVE CRKVE IMA DUŽNOST, DA BEZ SENTIMENTALNOSTI ZA LJUDSKE SLABOSTI PROPOVIJEDA, NE SVOJ, VEĆ BOŽJI MORAL. Moral, za koji ne postoje izuzeci, koji se mora izvršivati uz najveće žrtve i odricanja. Ne obvezuje jedino u stvarnoj nemogućnosti. Uz propovijedanje i strogu obvezu Božjeg morala, posjeduje papinsto u crkvi, neiscrpljivu snagu Kristove milosti, koju obilno dijeli u sakramentima svima, koji žele moralno živjeti. Efikasnost moralnog života uz pomoć Božju po sakramentima, besprimjerno pokazuju kršćanski sveci, koji su svojim moralnim životom više nego itko koristili čovječanstvu. Historija nas uvjerava, da tako visokog i tolikog i teoretskog i praktičnog moralnog života u svojoj prošlosti ne posjeduje nitko, kao crkva, kojoj je temelj Kristova institucija: Papinstvo. Jer je institucija papinstva Božje djelo, da bude vrhovni i neprevarljivi forum u Njegovoj crkvi, ono je time NEPREVARLJIVA TVRĐAVA APSOLUTNE ISTINE I NAJEFIKASNIJI PROPOVJEDNIK I BRANILAC BOŽJEG MORALA.

Cilj, kompetencija i metoda Katoličke Akcije

Na proslavi Đačkog dana, dne 8. prosinca 1940. u Franjevačkoj dvorani govorio je g. prof. Petar Grgec. Donosimo ovaj njegov vanredno jasan govor o Katoličkoj Akciji, da tako u hrvatsku kaotičnost o tom pitanju unesemo nekoliko jasnih pogleda. Podnaslove smo dodali mi.

HRVATSKI KATOLIČKI ĐACI!

Kada god mislim na vas i na druge omladince, koji su članovi Katoličke Akcije, uvijek mi dolazi pred oči lik mladoga Franje Asiškoga. Taj mi je lik jasan osobito danas, kada ste se sastali u ovoj franjevačkoj dvorani, na onom istom tlu, o kojem pobožna hrvatska legenda pripovijeda, da su ga posvetile stope velikoga asiškoga patrijarke. Ali ja ne mislim u ovaj čas na onoga Franju Asiškoga, koji je polazeći na istok bio bačen od oluje u hrvatsku zemlju, nego na onoga mlađega Franju, koji je pun idealizma i zanosa putovao iz svojega rođenoga grada u južnu Italiju, da se prijavi u redove vojničkih četa pa da s bojnim oružjem u ruci probije svoju krv za svetu zemlju Palestinu i za oslobođenje Groba Spasiteljeva. I dok je Franjo tako išao za velikim ciljem, čuo je u duši poziv: »Franjo, Franjo, popravljaj moju crkvu!«

Svako među vama, dragi učenici, osjeća, kako je veliko ovo doba, u kojem živimo. Što se prije zbivalo u nekoliko stoljeća, to se danas razvija gotovo filmskom brzinom u par godina. Lome se kontinenti, stvaraju se novi nazori o svijetu, razvijaju se energije, o kojima nijesmo ni slutili, troše se nagomilne zalihe kulturnih i etičkih vrijednosti, koje su sazrele radom i naporima stoljeća i tisućljeća.

I svako od vas želi da bude dostojan sadašnjega velikoga vremena, svako je od vas spreman da sudjeluje u velikim pothvatima, svako od vas govori: »Evo me, hrvatski narode, evo me, majko Crkvo katolička, da vam služim svim srcem i svom dušom i da žrtvujem sam sebe za procvat novih, boljih vremena!«

KATOLIČKA AKCIJA — ZAPOVIJED SV. OCA

Pa kao što je madi Franjo Asiški čuo poziv: »Franjo, Franjo, popravljaj moju crkvu!« tako i svaki član Katoličke Akcije čuje slavnu zapovijed, koju je izdao Sv. Otac Papa: **Sudjelujte u hijerarhijski organiziranom apostolatu svjetovnjaka!**

Zapovijed je svakomu jasna, ali kada se primjenjuje u život, mogu nastati velike poteškoće.

U prvom redu postoji opasnost, da se zamijeni duhovno sa svjetovnim. A svaka takva zamjena može biti štetna i za crkvu i za svjetovno društvo.

Jasno je za svakoga katolika, da se on mora u čitavom životu, radio on što mu drago, ravnati prema ciljevima i propisima, koji proizlaze iz slave Božje i ljubavi bližnjega. Etička načela i vjerske dogme obvezuju svakoga katolika u čitavom njegovom životu. Bio katolik političar, socijalni organizator, učenjak, ratar, radnik, pisac, liječnik, profesor, odvjetnik ili što drugo, on nije nigdje izvan dohvata ćudorednih i vjerskih norma, on je u svakom poslu, kojim upravlja ljudska volja, podvrgnut propisima kršćanske savjesti. Katolik može u čitavom svojem slobodnom djelovanju ili činiti zaslužna djela pred Bogom ili griješiti. Drugim riječima: katolik mora svagdje ići za tim da stvara katoličke moralne vrijednosti i da njegov rad bude svagdje katolički.

Ali nije svaki katolički rad ujedno Katolička Akcija.

KATOLIČKI RAD I KATOLIČKA AKCIJA

Može netko, recimo, kao političar primjenjivati u svojem radu sva moralna načela kršćanske vjere, to ipak nije Katolička Akcija.

Može netko, recimo, kao socijalni organizator provoditi korporativizam i sve propise i savjete papinskih enciklika Rerum novarum i Quadragesimo anno, ni taj rad ne spada u okvir Katoličke Akcije, niti Crkva preuzima za nj odgovornost.

Može netko napisati sjajne kritike različitih modernih zabluda i izdati čitavu knjižnicu eseja i rasprava o kršćanskoj kulturi, ipak ni to ne mora biti Katolička Akcija.

Treba razlikovati katolički rad, za koji smo dužni mi sami preuzeti odgovornost u onom području, koje potpada pod svjetovni suverenitet, od Katoličke Akcije, koja se razvija u Crkvi, s Crkvom i pod vodstvom i odgovornošću Crkve.

Crkva traži, da iz organizacija Katoličke Akcije bude isključeno ono, čime se imadu baviti svjetovne organizacije. Obično se govori, da iz Katoličke Akcije imade biti isključena politika. No stvar treba zamišljati još opširnije. Ne samo politika, nego i druge djelatnosti, koje spadaju i koliko spadaju pod svjetovni suverenitet.

(Nastavak u slijedećem broju).

Godišnjica „Rerum novarum“ i „Quadragesimo anno“

Blizu je pedeseta godišnjica kako je Leon XIII., »rastužen što tako veliki dio ljudi provodi nedostojan život u bijednom i nevoljnom položaju velikodušno na sebe preuzeo obranu radnika, koje je naše doba predalo na milost i nemilost nečovječnim gospodarima i razuzdanoj konkurenciji« u svomu znamenitom encikličkom pismu: »RERUM NOVARUM« izdanom 1. svibnja 1891.

Četrdeset godina kasnije Papa Pijo XI. sjetio je kršćanski svijet na taj veliki jubilej i upozorio na velike blagodati, koje je čovječanstvu donijela enciklika Leona XIII., novim encikličkim pismom »QUADRAGESIMO ANNO«.

Radi toga 15. svibnja ove godine slavimo dvije značajne godišnjice intervencije crkve u korist potlačenog radništva, a protiv prevlasti kapitala. Svaki hrvatski katolički đak trebao bi da se upozna s tima dokumentima socijalnog rada katoličke crkve. Mi ćemo do 15. svibnja donijeti nekoliko članaka o tom. Ovaj puta donosimo značajan odgovor Pija XI. onima, koji povlače Crkvu na odgovornost za nedjela pojedinih nevrijednih kršćana:

»Treba, dabome, Časna Braćo, oplakivati, da je bilo ljudi i da ih, što više, imade još i sad, KOJI SE ISPOVIJEDAJU KATOLICIMA, ALI SU GOTOVO ZABORAVILI ONAJ UZVIŠENI ZAKON PRAVDE I LJUBAVI, KOJI NAS VEŽE da ne samo vraćamo svakome što je njegovo, nego i da oskudnoj braći pomažemo kao samom Kristu Gospodinu. Još je gore da ima takovih, koji se ne ustručavaju radnike izrabljivati za svoju ličnu korist. Šta više ne fali ni onih, koji izrabljuju i samu religiju i njom se služe kao plaštem za svoje nepravedne pljačke i da se osiguraju od pravednih zahtjeva radnika. Mi ne ćemo nikad prestati da strogo žigošemo njihovo postupanje. Oni su naime uzrok, što je Crkva, makar i nevina, mogla pasti u sumnju i biti obijeđena, da pristaje uz bogataše, i da je ni najmanje ne diraju nužde i tjesnaci onih, koji su, u neku ruku, bili lišeni svog naravnog baštinstva. Da su takve sumnje i takve riječi nezaslužene i nepravedne, jasno pokazuje povijest čitave Crkve, pa i samo Encikličko Pismo (Enciklika Leona XIII. »Rerum novarum«, op. ur.), kojega godišnjicu slavimo, najsvjetliji je dokaz, da se na Crkvu i njezinu nauku ove klevete i uvrede bacaju protiv svake pravde.

Đaci govore

Progoni, napadaji, poruge...

Uviđamo delikatnost ovoga problema. Možda će nam tkogod zamjeriti, što donosimo ovaj članak. Međutim, osjećamo i dužnost da ga iznesemo. Radi toga ćemo napomenuti dvije stvari za objašnjenje. Jest, mi smo za suradnju đaka s profesorima, još više: za sinovsku odanost đaka prema profesorima, jer su oni zamjenici naših roditelja, dok smo u školi. Ali, kad bi nam i otac ili bilo tko drugi htio ili pokušao iz srca iščupati vjeru u Boga i ljubav prema narodu, mi ga ne bismo ni smjeli slušati. Tako je i s profesorima. Mislimo, da je naše stanovište jasno.

Urednik.

Da ne bi tko mislio, da nema progona hrvatskih katoličkih đaka i da nema među profesorima tendencija, koje su protivne katolicizmu, donosimo ovih nekoliko činjenica pred javnost, da ona prosudi. Naravno, mi možemo donijeti činjenice, koje su tako krupne, da ih svatko odmah vidi i izjave tako jasne, da ih svatko može prosuditi. Nemoguće nam je iznijeti sve one tihe šikanacije, progonstva, podrugljive podsmjehe, dvolične riječi, nevidljive nepravde, koje osjećaju nježne duše mladih Kristovih boraca, hrvatskih katoličkih đaka. Zato će mnoge i mnoge žrtve, mnogo i mnogo junaštvo ostati prikriveno, nepoznato. Ipak takva tiha junaštva stvarno stvaraju pobjedu Kristovu, koja dolazi. I što bude više takvih junaštava, što bude više takvih pobjeda i što budu češće, to će prije doći ta velika pobjeda. Mi smo toga posve svijesni. Zato se borimo.

*

Na jednoj školi u Hrvatskoj predaje profesor, koji je na jednom satu rekao od prilike: da doduše ne tvrdi, da je u Rusiji idealno, što se tiče ukinuća privatnog vlasništva, ali bolje je, nego u drugim zemljama. On misli, da se u tom vidi napredak, a nakon rata će se to urediti možda i u drugim državama.

Mislimo, da je to propaganda marksizma »ex catedra« i da takav profesor ne bi smio odgajati hrvatske đake.

*

Na jednoj hrvatskoj školi su prije nekoliko godina zavladali komunisti zahvaljujući pomoći nekih profesora. Jedan od tih profesora, koji sada više nije na toj školi, je prije dvije godine, kad su marksisti već počeli gubiti, a dobivati katolički đaci, vidjevši da je njegova pomoć još potrebnija, rekao je pred nekoliko đaka, da će tako dugo nastojati, dok svi đaci na toj školi ne budu komunisti.

Jedan od dobro poznatih profesora, koji inače, po pripovijedanju đaka, vrlo slabo tumači (i zna) svoj predmet (matematiku) rekao je na jednom satu: »Je, to nije vjeronauk! To nisu priče. Moraš izvesti dokaz. Ako se može tako u vjeronauku, u matematici toga nema«.

Vidi se, da taj gospodin i vjeronauk slabo zna i da je nekada bio — slab đak. Inače je upravo neumoran u proganjanju katoličkih đaka.

*

Na jednu školu u provinciji došao je novi profesor iz prirodopisa. Kad im je počeo tumačiti, čudili su se đaci novom predmetu. Govorio im je o bordelima u jednom stranom gradu, čudio se, što se još mole Bogu i — čitao Krležine pjesme. Posve moderan profesor, jer— prirodopis ga nije zanimao. Međutim i to mu je dozlogrdilo — zaslugom svijesnih katoličkih đaka.

*

Ima više takvih profesora, ali mi spominjemo nekoliko riječi iz uobičajenih fraza jednoga od njih. Taj voli često spominjati »krunicu«, »hodočašće u Bistricu na koljenima« i t. d. Evo jednoga bisera iz njegovih izreka: »krunica ili očenaš ti neće pomoći, već sjedni i nauči.« Usput spominjemo, da se voli spotaknuti i o »blagoslov oružja«.

*

Dogodilo se na jednoj školi, da je jedan profesor đacima preporučio javno u razredu čitanje Marksova »kapitala«, a drugi je istovremeno u paralelnom razredu kritizirao Marksov program.

*

U više zagrebačkih škola ima zavodska kapelica, ali valjda samo u jednoj od njih se je mogao dogoditi sličan slučaj: Ravnatelj je dopustio ples u toj kapeli. Nakon plesa je jedan profesor rekao u razredu pred đacima: »Je li, ja znam, da bi vi svi i pod misom plesali.« Đaci su protestirali, a profesor se popravio: »Ako ne bi svi, ali polovica bi sigurno«.

*

Eto, to ili slično doživljavaju đaci svakog dana. Možda u posljednje vrijeme nešto manje i rjeđe, ali svakako doživljuju. Molimo drugove, da nam jave sve slične primjere. Za svaki iznešeni slučaj možemo navesti ime profesora, školu i svjedoke, ako bi bilo potrebno. U listu to nismo donijeli iz razumljivih razloga.

Kazališna omladino, ulaznica nema!

Poznata je stvar, da zagrebačka omladina (a đaci prednjače!) voli više nogometnu utakmicu, kino, korzo i čajanke, nego — kazalište. To je činjenica, koju nije moguće pobiti. Tko je tome kriv? Zar samo omladina? Ne bismo rekli.

U dvadesetak zagrebačkih kinematografa možete naći uvijek po nekoliko snažnih i dobrih filmova. Na čajankama, zabavama utakmicama i drugdje imate đačke cijene. Imate to doduše i u kazalištu, ali **tamo smo mi đaci bačeni gore na najzadnja i najlošija mjesta.** U velikom kazalištu imali smo dolje u parteru još donekle pristojno mjesto, ali »preselili« su nas gore — na kokošinjac. U malom kazalištu imamo dva zadnja reda balkona, gdje sjedala zbog stalne i obilne frekvencije škripe, kao rasklimani kotači, a one dvije škulje, koje se zovu ložama (nazvali smo ih diplomatskim — zar ne vidite u tom autosarkazam?) da ni ne govorimo. Odatle se ni ne čuje, ni ne vidi dobro. Ima također komada, koji ne spadaju u Hrvatsko kazalište. To bi bili neki razlozi zašto se zagrebačka omladina ne interesira za kazalište. Doduše površni, ali mi za sada ne možemo dublje ulaziti, jer to je problem krize književnosti, prilika na našim školama, u samom Zagrebu i t. d. Ipak mislimo, **kad bi uprava hrvatskoga kazališta išla đacima na ruku u pogledu boljih mjesta, da bi đaci radije polazili kazalište.** Često je upravo žalosno promatrati, kako su prednja sjedala prazna, a na ona dva reda se upravo gura tridesetak đaka i studenata, a mnogi su se vratili, jer nisu dobili đačke karte. Šta je to **tridesetak** đačkih mjesta u kazalištu na **petnaest hiljada** đaka i studenata, koliko nas ima u Zagrebu svakog dana?

Organiziranje »kazališne omladine« mislimo, da nije jedino i potpuno rješenje toga problema, jer je tek manjina to prihvatila. Informirali smo se, koliko se omladinaca javilo u kazališnu omladinu. Javili su nam sa zadovoljstvom: **hiljadu.** Naša je tvrdnja točna. **Šta je to hiljada prema pedesetak hiljada zagrebačkih omladinaca?**

Pa ipak: mislili smo, da je i to lijepo, što hiljadu naših drugova ima jeftine karte i moći će na dobrim mjestima gledati predstave. Bit će barem oni mezimčad kazališne uprave, glumaca, svih. Međutim, što se dogodilo?! Čim se davala jedna bolja predstava, kad je gostovao Christy Solari — đačke su karte bile po **dvadeset dinara**, a kazališnoj omladini su javili: **Kazališna omladino, ulaznica nema!**

Jesu li Galilea Galilei-a spalili na lomači...?

U autobusu Split—Trogir, na povratku iz škole, razgovarala su dva đaka o Galilei-u. Jedan je tvrdio, da su ga spalili na lomači, i to nitko drugi, nego — isusovci. Za dokaz je navodio, da je on to čitao u knjigama, a i profesor im je tumačio.

Tom tvrdnjom žele protivnici katolicizma »dokazati«:

1. da se je Crkva osudivši Galilei-a pokazala zatornicom znanosti i svakoga napredka i
2. da je nepravedno mučila i osudila nevinoga čovjeka.

Međutim naša savjest može biti mirna, jer stvari se nisu dogodile onako, kako bi to htjeli naši neprijatelji, nego onako, kako nam to svjedoči objektivna historija.

CRKVA I ZNANOST OKO 1600.

Galileo Galilei se rodio g. 1564., a umro je g. 1642. Povijest dokazuje, da je odnos crkve i znanosti bio u to doba prijateljski, kao i uvijek prije i poslije toga. U to doba su živjeli mnogi svećenici i redovnici, koje su računali u broj najpriznatijih učenjaka svoga doba. Dosta je spomenuti samo kanonika Kopernika, ali evo još nekih: Castelli, Rémieri, Cavallieri, Gassendi, Chavius, Griemberger, Gulin, Scheiner, Grimaldi, Riccioli...

Kad je Galilei objavio prva djela o svojim otkrićima, bili su crkveni krugovi čak oduševljeni. Dokaz za to možemo naći u njegovoj vrlo opsežnoj korespodenciji s kardinalima Barberinijem i Cantijem, te s ostalim biskupima i prelatima. Kad je 1610. Galilei došao u Rim, primio ga je papa Pavao V. vrlo ljubazno. Kardinal Barberimi (kasniji papa Urban VIII. posvetio mu je latinsku odu, u kojoj slavi njegova otkrića. G. 1624. ga je Urban VIII. srdačno primio, obećao mu opskrbu za sina i darovao mu tri lijepe slike i dvije kolajne (Op. de Galileo, t. XIII., p. 182).

Inače teorija, koju je učio Galilei (da zemlja i planeti kruže oko nepomičnoga sunca), nije bila nova, jer su je naučavali već u III. stoljeću prije Krista, a Nikola de Cusa, koji je g. 1435. prihvatio tu teoriju, je postao kardinalom. Kanonik Kopernik je tu teoriju obrazložio u svom djelu »De orbium coelestinu revolutionibus« uz odobravanje kardinala Schomberga i pape Pavla III. Pristaša toga sistema Kepler dobio je astronomsku stolicu na sveučilištu u Bologni.

Tako o odnosu crkve i znanosti govore historičke činjenice.

GALILEI PRED CRKVENIM SUDOM

Galilei je ipak došao pred sud. On se nije zadovoljio samo time, što je naučavao Kopernikovu teoriju kao znanstvenu hipotezu, nego ju je kušao uskladiti sa sv. pismom i kod toga je sveto pismo tumačio na svoj način. Tumačenje svetog pisma pridržano je međutim neprevarljivom učiteljstvu crkve (papi i saborama). U to doba crkva je na to vrlo strogo pazila, jer su protestanti širili »ideje« o slobodnom tumačenju sv. pisma (tj. svaki vjernik može sv. pismo tumačiti na svoj način).

U nekom pismu iz g. 1613. piše Galilei: »Sv. pismo se naime prilagođuje običnom ljudskom znanju i zato u mnogo slučajeva govori o stvarima, kako one iz gledaju, što je potpuno u redu, te upotrebljava izraze, koji nemaju svrhu, da izraze apsolutnu istinu. U pitanju prirodnih znanosti bi moralo sv. pismo zauzimati zadnje mjesto... Sveti Duh nam nije imao namjeru otkriti, što se giba, a što miruje, zemlja ili sunce.«

Kongregacija indeksa je o tom izrekla svoj sud s time, da je Galilej upotrebljavao netočne izraze, ali nije prekoračio granice katoličkoga izražavanja. 5. ožujka 1616. ipak su Galileju, radi miješanja sv. pisma u razlaganje svojih teorija, zabranili usmeno i pismeno širiti svoj sistem i ujedno njegove knjige. Galilei se zabrani pokorio.

G. 1623. objavio je Galilei svoj »Saggiatore« s odobrenjem crkvenih cenzora. Posvetio ga je papi Urbanu VIII., koji ga je čitao s »velikim veseljem.« Nekoliko godina kasnije objavio je Galilei svoje veliko djelo »Razgovori o dvjema velikim svjetovnim sistemima«. U predgovoru i pogovoru se rugao papi. To je bilo previše. Urban VIII., kojega je ta nezahvalnost vrijeđala, je »Razgovore« predao sv. oficiju, koji je ustanovio, da je Galilei svoje obećanje iz g. 1616. prekršio. Tako je nastao Galilejev proces.

KAKO SU MUČILI GALILEI-A

Galilei-ev proces je rodio veliku literaturu. Čak na hrvatskom ima nekih stvari. Smilio se ljudima veliki učenjak, kojega su zatvorili u »tamnu ćeliju i strašno ga mučili«, da bi iz njega izvukli priznanje. Zbog prve zabrane g. 1616. se

Skupština literarnog društva »Polet«

Zvono je veselo zabrujalo.

Odmor!

Žamor je provalio u hodnike i širio se po svim stranama. U prizemlju su se okupljali đaci oko ploče literarnog društva »Polet«. Bio je izvješen proglas za glavnu godišnju skupštinu.

»Što misliš, hoće li Dobričić ići sa svojima?« bilo je pitanje, koje se počelo širiti od đaka do đaka.

A Ivica Dobričić, kao i uvijek, išao je sam, ozbiljna lica niz stube. I opet ga je profesor Lenec, taj poznati darwinista, pitao. Već četvrti put za redom. Svaki je put znao! Ali to nije dosta Lencu. On bi htio, da Dobričić još bolje zna. Ponovo mu je rekao neka bolje uči. Već su se i pristaše profesora Lenca počeli buniti: »To je previše, što on radi s Dobričićem«. No, Ivica nije smalaksao. Znao je, da je život borba za ideale i on je uživao u toj borbi. Bez tih borbi život bi mu bio prazan i dosadan. Upravo je srtao u borbu; preuzimao je i borbu svojih prijatelja, jer se je bojao, da oni ne omlitave i ne postanu malodušni.

»Jesi li čitao oglas »Poleta«, prene ga u mislima Joževič.

»Nisam. Što je?«

»Glavna godišnja skupština, za četrnaest dana«.

»Obavijesti sve naše, da je danas izvanredni sastanak«.

A poslije podne, na sastanku đaka K. A. izjavio je Dobričić, da idu na izbore, utvrđene su sve pojedinosti i složena je lista.

»Ne ćemo pobijediti«, govorio je poslije sastanka Joževič Ivici.

„Znam, da je teško. Uprava je društva u njihovim rukama, nadzorni nastavnik Lenec, polovica profesora je protiv nas. Ali baš zato treba da idemo. Pokazat ćemo svima, da postojimo, a i sami ćemo točno utvrditi našu snagu«

Dani su prolazili puni uzrujanosti i žurbe: na odmorima skupljale su se grupe po grupe i tiho dogovarale. Jedino je Ivica bio po strani. Katkad je samo došao koji od njegovih i nešto mu šaputao. Brzo je zatim otišao.

To je bilo mnogima zagonetno. Nisu točno znali, da li Dobričić ide na izbore ili ne. Nagađalo se svašta, ali ništa pozitivno.

Profesor Lenec je uložio svu svoju snagu. Na svakom satu iz zemljopisa govorio je o »Poletu«, o njegovoj važnosti, kao specifično đačkog društva i svaki put pozvao đake, da na skupštini glasaju za »naprednu« listu. A u sedmom razredu, gdje je bio predsjednik dosadašnjeg odbora i kandidat na ovoj skupštini, govorio je o velikoj njihovoj svijesti i spoznaji »prave istine« ističući »reakcionarnost« u osmom razredu, gdje se može naći jedan Dobričić.

ni sam Galilei nije uznemirivao. Do g. 1636. mogao je mirno nastavljati svoj naučni rad u Florenci. Za vrijeme procesa g. 1636. je morao doći u Rim. Za trajanja svojih četiriju preslušanja od 13. travnja do 22. lipnja 1636. imao je za »tamnicu« stan višega funkcijonara sv. Oficija s pravom, da se slobodno kreće »po otvorenim prostorima« — kako sam piše.

22. lipnja su ga osudili na tamnicu, ali mu je Papa još isti dan ublažio kaznu i za »tamnicu« mu odredio »Vila Medici«. 1. prosinca 1636. dopustio mu je Urban VIII., da za »tamnicu« uzme svoju kuću u Florenci »Villa Arcestri« i da tamo živi u krugu svoje obitelji i prijatelja. Tamo je i umro u visokoj starosti. Čitavo je vrijeme uživao potporu, koju mu je odredio papa još 1630. Tako su izgledale te »mračne tamnice« i ta »lomača«.

Nije istina, da bi morao podnositi torturu. Sam Galilei je pisao u nekom pismu, da nije trebao »ništa trpjeti ni tjelesno, ni glede časti«. Tek nakon 140 godina su talijanski književnici raširili tu vijest, i ako je istina, da nikada nisu obavljali torturu nad starcima i bolesnicima. A Galilei-u je tada bilo 69 godina i bio je bolestan.

Na kraju 18. stoljeća netko je izmislio i glasovitu izreku: »E pur si muove! — *Ipak se kreće!*« Vjerodostojni spisi nigdje ne spominju tu tobožnju Galilejevu frazu.

U Galilejevom procesu radilo se, dakle, ne o njegovoj nauci, nego samo o načinu pisanja i nastupa. To se vidi po tome što je Galilei slobodno naučno radio do smrti. A umro je kao vjeran katolik. Tako govori historija.

Život nizozemskih đaka

Nizozemski đak je športaš i veseljak. Zanima se za avijaciju, skuplja marke, pa čak i vozne karte. Za politiku i različite pokrete se ne zanima. Nema smisla ni za organizaciju. Veoma voli šalu. Osobito sveučilištarci. Najviše veselja ima na sveučilištima, kad dođu brucoši (studenti prve godine). Pokusno vrijeme za brucoše traje oko pet tjedana. U to vrijeme je naravno novi student još nezreo, zeleniš i mora nositi zelenu kravatu. Tek kada položi brucoški ispit, postaje pravi akademski građanin. Neki brucoš si je mnogo utvarao i uzrujavao se zbog šala »starih hiž« (studenti četvrte godine), jer da njegova majka želi, da s njime lijepo postupaju. Radi toga su postavili u dječja kolica i vozili ga po najprometnijim ulicama Amsterdama.

SISTEM NIZOZEMSKE SREDNJE ŠKOLE. Kad mladi Nizozemac svrši osnovnu školu (lagere school — niža škola), može se upisati u srednju. Prije toga mora položiti prijamni ispit. Tu ima na izbor dva tipa srednje škole, realku i gimnaziju.

Na **gimnaziji** traje obuka **šest** godina. Osim predmeta, koje su učili u osnovnoj školi, uče u prvom razredu još **latinski, francuski i matematiku.** U drugom razredu dođe na red **grčki, njemački i fizika,** a u trećem **engleski i kemija.**

Kad dođe do petog razreda, mora se đak, koji se odlučio za gimnaziju, ponono odlučiti: ili za smjer a ili b.

U smjeru a uče prije svega klasične jezike, a u smjeru b se usavršavaju u matematici, fizici i kemiji. Nakon šestog razreda polažu maturu.

Na **realci** traje obuka **pet** godina. Tu ne uče ni latinski, ni grčki, ali zato uče više matematike, fizike i kemije. I tu se đaci dijele, ali u četvrtom razredu. Oni u smjeru a uče više jezika, manje matematike i mnogo trgovačkog dopisivanja. Oni u smjeru b imaju vrlo mnogo matematike, fizike i kemije. Nakon petog razreda polažu maturu.

NIZOZEMSKA SVEUČILIŠTA. Tko položi maturu, može se upisati na sveučilište. Samo oni, koji su svršili smjer a realke, ne mogu se upisati. Gimnazijalac smjera a može studirati filozofiju, jezike, povijest, socijalnu geografiju i pravo. Gimnazijalac smjera b i realac smjera b mogu studirati matematiku, fiziku, kemiju ili medicinu. Studij jezika traje pet godina, povijest pet do šest, fizike, matematike i kemije šest do sedam, studij prava četiri, a medicine šest do sedam godina.

U Nizozemskoj ima pet sveučilišta: u Amsterdamu, Leidenu, Utrechtu, Groningenu i Nijmegenu. Ovo posljednje je katoličko. Katolički akademičari imaju na svakom sveučilištu svoja društva, koja zajedno čine »unie« sa sjedištem u Leidenu.

SOCIJALNI POLOŽAJ. Nizozemci su vrlo bogat narod, pa je materijalno stanje nizozemskih đaka vrlo povoljno. Ali uza sve to i država podupire đake stipendijama. Onima, koji polože maturu s najboljim uspjehom, vraća država velik dio troškova, koje trebaju za studij na sveučilištu.

Za to sve je znao Dobričić. Ali on se nije na to ni obazirao; radio je u zajednici sa svojima, tiho i ustrajno.

Dan prije skupštine pronio se glas: »Klerikalci« idu na skupštinu.

Lista je bila predana nadzornom nastavniku, a g. prof. Lenec je to odmah javio svojim pristašama.

»Kako su samo spretno znali tajiti!«

»Popovi su ih to naučili«, govorili su »napredni« đaci.

Dan skupštine je bio sunčan i lijep. Niti jedan oblak nije zastirao nebo. Mjesec svibanj bio je u punom jeku.

Točno u dva sata došao je Ivica s Joževićem na skupštinu. Razred je bio pun. Dočekao ga je pljesak i smijeh. Bez ikakvoga znaka radosti ili ogorčenja, nekom tihom mirnoćom na licu pošao je prema klupama, gdje su sjedili njegovi pristaše.

»Pobjedit ćemo« šapnuo je Ivici Jožević, koji je brzim okom pregledao razred i stručnjački ocijenio snage.

»Daj Bože!« mirno je rekao Dobričić.

»Prelazimo na biranje novog odbora. Predložene su dvije liste« govorio je voditelj skupštine. »Svaki onaj, koji će biti prozvan napisat će na ceduljicu ime pretsjednika liste, za koju glasa. To je radi toga uređeno, da glasuju samo oni, koji su platili potpunu članarinu, to jest 10 dinara«. Ivica Dobričić je problijedio. Znao je, da njegovi nisu platili svih deset dinara. Nekoji su platili po osam, a nekoji po devet dinara. Ali bilo mu je jasno, zašto je tako uređeno!

Javi se za riječ.

»Tek je polovica mjeseca svibnja i smatram, da se nije mogla i morala platiti čitava članarina«.

»Tako je zaključeno na zadnjoj odborskoj sjednici«, javi se pretsjedatelj.

»A zašto se nije to javilo članovima, da se znaju ravnati«, pitao je dalje Ivica odlučnim tonom.

»Nemate pravo buniti se! Sjednite!« oštrim tonom je izgovorio nadzorni nastavnik Lenec.

Ivica nije mogao izdržati. Hoće da ga na taj način svladaju i ponize.

»Idemo van« oporim glasom reče Ivica Joževiću i pođe. Jožević koji je to i očekivao, pozove sve druge, da zajedno napuste razred.

Nadzorni nastavnik i ostali đaci bili su zapanjeni. Nisu se nadali, da će Dobričić biti tako odlučan i to učiniti, a i začudilo ih je, da je uz njega pristao toliki broj. Zavladala je tmurna tišina.

»Nastavimo« sablasno je odjeknuo glas profesora.

Vani je govorio Jožević:

»Prevarili su se. Nije im uspjelo. Dobro, da smo napustili skupštinu«.

Oni, koji su ostali, izabrali su »jednoglasno« Dobričićevog protivnika.

»Napredni« su te večeri slavili pobjedu u »Podravskoj klijeti«, a sutradan je direktor poništio izbor, jer na skupštini nije **bila** ni trećina članova.

Krsov.

Tko je kriv?

U mjesecu siječnju u dva različita grada održana su dva predavanja o temi, tko je kriv za današnje stanje omladine. Jedan predavač je bio u Slav. Brodu ravnatelj gimnazije dr. Gunčević, a drugi prof. Gottwald sa II. muške realne gimnazije u Zagrebu. O prvom predavanju nemamo, nažalost, ni novinskog izvještaja, a o drugom je izvještaj donio »Jutarnji list.« Prenosimo taj referat. (Neke misli smo mi podcrtali):

»Predavač je konstatirao, da svi **pozvani faktori premalo rade oko saniranja nezdravih prilika kod uzgoja omladine.** Istaknuo je, da se kod nas već 19 godina govori o potrebi uzgoja omladine, ali do današnjeg dana u tom smislu nije ništa stvoreno. Predavač se osvrnuo na postupak nekih roditelja, koji snose znatnu krivnju zbog današnjeg slabog odgoja. Istaknuo je, da manjka **iskrenost u saobraćaju roditelja sa školom,** te je naročito naglasio, da neki roditelji upravo sistematski ruše autoritet škole. Zanimljiv je onaj dio njegovog predavanja, u kojem je govorio o pravoj servilnosti nekih roditelja prema nastavnicima tako dugo, dok su im djeca đaci u školama, Osvrnuo se i na **nejednaki postupak nastavnika,** te je rekao, da **to stvara nepravdu** u školskom životu. Rekao je zatim, da se neki skrbnici kod uzgajanja služe lošim metodama, kako bi im djeca dobila što bolje svjedodžbe bez obzira, da li su sposobna ili ne. Predavač je naglasio, da je većini roditelja i učenika glavni cilj »papir«. U tom pogledu ide se tako daleko, da se čak i svjedodžbe falsificiraju.

Zatim je prof. Gottwald pokazao, kakov **nehaj** vlada **oko uzgajanja duševnih** odlika pitomaca. Pokazao je statističkim podacima, kako učenici srijedom i četvrtkom najbolje odgovaraju a ponedjeljkom najslabije. Najslabije znanje pokazuju učenici poslije praznika. Zanimljivo je i to, da učenici pod godinom pokazuju slabije znanje, a na koncu se godine postotak slabih učenika smanji od 80 na 8—10 posto.

Govoreći o mentalitetu današnje omladine, rekao je, **da se nitko ne smije čuditi tom mentalitetu, kad se ovako postupa kod uzgoja.** Prof. Gottwald je predavanje završio apelom, da **svi** moraju poraditi na tome, a napose dom i škola, da se podigne autoritet škole, da je potreban radni plan i apsolutna harmonija i koordinacija doma i škole. Napose je potreban **socijalni kriterij** u školskom postupku. Potrebno je provesti zdrave reforme, koje moraju biti organski povezane s hrvatskim narodom, njegovim potrebama i svojstvima«.

Raduje nas, da smo to čuli iz ustiju jednoga od gospode profesora. Hrvatski đaci već dugo teže za sređenjem prilika — i još više za shvaćanjem gg. profesora.

Trebalo bi, da oni koji nas odgajaju jednom shvate, da mi nijesmo krdo buntovnika, prkosnika i nevaljalaca (iako i toga ima među nama, a kadkada i u svima nama), ali mi već ne znamo kako bismo uvjerili našu gg. profesore, da u nama ima ideala, ima i dobrih strana, samo nam treba mnogo, mnogo više poticaja da te svoje odlike pravilno razvijemo. Mislimo, da nitko nije više pozvan, da nas oplemenjuje, nego naši odgojitelji. Ako oni ne vrše tu svoju dužnost prema nama, kako ćemo onda mi vršiti svoje dužnosti prema njima, kad nijesu u nama usadili osjećaje te dužnosti?

Škodljivost čistog života?

Svrha seksualnog nagona: sudjelovati u Božjem planu stvaranja novih života u granicama sakramentalne ženidbe, moguća je za svakoga tko upotrebljava naravna i svrhunaravna sredstva. Naravna su sredstva izbjegavanje s jedne strane svega, što nas uzbuđuje, s druge pak strane treba realizirati sve, što pridonosi održanju čistoće. Svrhunaravna su sredstva: molitva i sakramenti.

Ali, ali... iako je moguće ostati čist, govore mnogi, **seksualno uzdržavanje do ženidbe je škodljivo.** Da time opravdaju svoje prestupke, a druge da pokvare iznose neki i liječnička mišljenja o škodljivosti seksualnog uzdržavanja. Istina da ima karakterom jeftinih liječnika, koji će za skupe pare davati savjete, koji ugađaju ljudskoj požudi, ali za takve kaže Dr. med. Aug. Müller: **»Svaki liječnik, koji daje takov savjet, počinja besramno zločinstvo«.**

1935. god. pošli su maturanti jedne zagrebačke srednje škole u duševnu bolnicu Vrapče. Prije razgledavanja bolnice odnosno bolesnika tumačio je bolnički liječnik đacima, kakvih oboljenja ima ovdje i uslijed čega. Bilo je poznato, da je onaj put bilo dosta oboljenja seksualnih perverziteta, te spolnih zaraznih bolesti. Liječnik je u svom predavanju to mimoišao. No, jedan marksistički orijentiran đak htio je, **da liječnik pred svim đacima svojim auktoritetom izjavi, da je seksualno uzdržavanje škodljivo i da ima mnogo duševnih oboljenja od takvog uzdržavanja.** Na njegovo veliko iznenađenje liječnik je suvereno odgovorio: **LAŽ JE SVAKA LIJEČNIČKA IZJAVA, DA JE SEKSUALNO UZDRŽAVANJE ŠKODLJIVO.** U bolnici, rekao je, **ZNANSTVENO** je ispitano, da **nemamo NIJEDNOG oboljenja od suzdržavanja, ali tim više imamo od podavanja seksualnom zadovoljavanju.**

Još je naveo primjer, kako se je **veliki njemački filozof Kant hvalio, da je samo jedamput u svom životu popustio tom grijehu, a ipak dugo je živio i bio unatoč napornog i dubokog studija sve do pod starost svjež i čil.**

Uostalom velik broj liječničkih auktoriteta dao je o toj stvari i pismeno rezultate liječničke znanosti.

Tako n. pr. Forel, glasoviti specijalista za živčane bolesti u Zürichu u knjizi »Die sexuelle Frage« piše:

»Mladić, koji živi u redovitim prilikama, te napeto duševno i tjelesno radi, koji se uzdržaje od hotimičnog podraživanja, a osobito od narkotičnih sredstava, koja oslabljuju volju i razmatranje kao na pr. alkoholna pića, takovome mladiću spolno odricanje nije nemoguće... Poradi toga njegovo zdravlje ništa ne trpi. Nijesam se nigdje susreo s takovom živčanom bolešću, koja bi izvirala iz čistog života; naprotiv sam naišao na nebrojeno mnoštvo živčanih bolesti, koje su bile posljedice sifilisa i drugih raskalašenosti«.

Dr. Rossier piše ovo: **»Ja bih želio kazati i svakomu posebno, da ne vjeruje onom liječniku, koji vam preporuča, da ne živite čisto prije svoje ženidbe, jer je njegov savjet lažan i štetan«.**

Medicinski fakultet na sveučilištu u Oslou dao je izjavu: »Ne poznamo nijednu bolest i slabost, o kojoj se može ili bi se uopće moglo ustvrditi, da je nastala iz savršeno čistog i ćudorednog života«.

Dr. Surbled veli: **Čisto je živjeti moguće i nije nikako teško. Iz nečistog života mogu potjecati vrlo mnoge bolesti iz čistog života nikada nikakva. To se još vidi iz toga, što se debela liječnička stručna djela bave bolestima, koje nastaju iz spolnih prestupaka; naprotiv bolesti, kojima je uzrok čist život čekaju još na svoga pisca.«**

Mogli bismo još mnogo klasičnih citata navesti, ali i ovo je dosta da vidimo, kako čisto živjeti nije škodljivo. Ne samo da nije škodljivo, nego je upravo potrebno za svaki ozbiljniji rad. **ČIST ŽIVOT SPOLNU ENERGIJU PRETVARA U RADNU ENERGIJU. Historija pokazuje da su geniji čovječanstva bili većinom ljudi čista života.**

Najnoviji filmovi u Zagrebu

ZLATAN KLJUČIĆ. U ovom filmu su sovjeti najiskreniji. Propagiraju za boljševizam i SSSR. posve otvoreno. Film se stvarno sastoji iz dva dijela: basne, koja je indiferentna i »naravoučenija«, koje je propaganda za boljševizam. Na svršetku basne lutke, koje progone zli ljudi i zle životinje, našle su zlatan ključić i otvorile vrata, koja su vodila u sretnu zemlju. A ta sretna zemlja, ta koja bi druga mogla biti, nego — SSSR.?! To dočarava ona knjiga, u kojoj se vidi slika Moskve. Kad zrakoplov odplovi u »sretnu zemlju« — crveni pljesću, da im ruke ne pokidaju, i ne vide — slijepci — da su u tu sretnu zemlju odplovile samo lutke, marionete, a ljudi su ostali gdje su bili. Zar crveni sebe ubrajaju u marionete?

Kad smo već kod sovjetskih filmova, možemo napomenuti, da su pokušaji, da se ti filmovi daju ponovno u Zagrebu propali. Nakon par dana skinuli su ih kinovlasnici s repertoara. To znači, da se gotovo svi marksisti izredaju već kod prvih izvedaba, koje redovito traju oko dva tjedna. Dokle ih nema baš tako mnogo, kako se to priča. Zapazili smo, da su ti filmovi počeli prodirati i u provinciju. Najprije su došli u Borovo k Bati. (Simptomatično!) Nakon toga su već prodrli i u Čakovec, Osijek, Dubrovnik i t. d. Najbolje su se držali Dubrovčani, koji su ih isfučkali. Mnogi đaci su radi toga dobili ukore. Mislimo, da bi bilo pravednije da vlast kazni kinovlasnike, koji daju te filmove nego đake, koji protestiraju protiv trovanja.

BUBNJEVI DUŽ MOHAWKA. Film prikazuje borbe prvih američkih kolonista s Indijancima, koje na rat potiču Englezi. Borbe su bez sumnje snažno prikazane, film je u bojama, napet i lijep, sigurno će privlačiti đake. Samo treba pripaziti na jednu stvar: Tamo je prikazan nekakav kvekerski propovjednik, a i kolonisti su neki tobožnji kršćani. Međutim ono je posve izobličeno kršćanstvo, koje zapravo nema ništa s pravim kršćanstvom. Ako se na to misli, ne mora film loše djelovati, ali, budući da naši ljudi ne poznaju, nažalost, pravo kršćanstvo, i jer ima dosta takvih, koji mrze kršćanstvo i svećenike, taj film će načiniti mnogo zla. Zato đaci, ako idu gledati taj film, moraju imati na umu spomenutu činjenicu. Ujedno imaju dužnost, da one, koji nemaju ispravan pojam o kršćanstvu, upozore na razliku između katolicizma i onog izobličenog kršćanstva u filmu.

LJUBAV SE BUDI. Ako idete gledati film sa Deanom Durbin, možete već unaprijed pogoditi sadržaj filma: Djevojka se oprašta od škole i ulazi u život. Tu sretne muškarca, u kojega se zaljubi, bilo sretno ili nesretno. Tako je i tu. Vrlo dobro je prikazan život u američkoj obitelji iz kruga gornjih deset tisuća New-Yorka. Sva ona laž, neprirodnost i — glupost. Film se nešto malo dodire čežnje za domom, nekih socijalnih problema, ali pušta po strani zbog nekoliko sentimentalnih melodija i — sretne ljubavi. Nije ništa posebno. Vidjeli smo boljih filmova sa Deanom Durbin.

POD ZASTAVOM SLOBODE. Amerikanci su počeli iznositi momente i epizode iz prvih dana svoje historije. Ovaj film prikazuje jedan događaj iz rata između Juga i Sjevera, rezultat kojega je bio oslobođenje robova nakon pobjede Sjevera. Jug malakše, nema oružja. Treba mu zlata. To zlato daju prijatelji Juga iz Virginia City, koja je u sklopu Sjevera. Treba odvažnih ljudi, koji će to zlato odpremiti na jug. Nađu ih. Ali i Sjever ima svoga čovjeka, odličnog špijuna i borca. Razviju se žestoke borbe — radi zlata. Umor, žeđ, strahote podnose ljudi radi nekoliko zlatnih šipki. Lije se krv u borbi s razbojnicima. Tu su se složila oba neprijatelja. Časni borci, makar i neprijatelji, su saveznici, kad na jednoga od njih navali lopov. Zlato ne stigne na odredište, iako je progutalo tolike žrtve, ali Grant i Lee, zapovjednici sjeverne i južne vojske, sklope mir. Predsjednik Linkoln navješta bolje dane. To je obični sentimentalni završetak svih američkih filmova ove vrste.

KRALJ OPERETE. Bečka opereta Wili Forsta. U bitnom dijelu sadržaja u skladu s kršćanskim moralom, tek gdjekoja scena nemoralna. Vjernost zakonitoj ženi je iznad umjetničkog uspjeha! Iako film tu misao jasno iznosi, nije ništa izgubio na umjetničkoj vrijednosti, dapače dobio je. To dokazuje, da bismo mogli dobiti posve moralne filmove, a uz to barem jednako interesantne, ako ne i interesantnije.

PLAVA PTICA. Film sa Chirley Temple prema priči Maurice Maeterlincka. Ta priča je inače na Indeksu, ali obrađenu u filmu može je svaki katolik gledati. Inače ta priča ni izdaleka nije za djecu radi scena, koje su pune užasa. Film je u boji, vrlo snažan. Film djeluje pozitivno, jer pobjeđuje dobro.

SEDAM GODINA NESREĆE. Komedija sa Theo Lingenom i Hans Mozerom. Nekoliko sjajnih scena i komičnih situacija. Ima i gdjekoja neukusna. Ova komedija će dugo vremena nasmijavati našu publiku.

SOROČINSKI SAJAM. Sovjetska glazbena komedija prema noveli Gogolja. Film je izrađen u Kijevu i po svoj prilici za inozemstvo, jer glavna junakinja čak nosi križić oko vrata, ljudi spominju Boga s poštovanjem i t. d. Tendencija: U SSSR mogu ljudi i vjerovati: Ipak progoni vjere dokazuju protivno. To je prvi sovjetski film u bojama. Interesantna je stvar, da se uz ovaj film daje žurnal, u kojem prikazuju dva hodočašća Majci Božjoj. Na onom u Meksiku sudjeluje 150.000 vjernika. Tako »crveni« uz svoj film vide i veličanstvene manifestacije vjere.

VASILISA PREKRASNA. Jedan sovjetski film, koji nije direktno propagandistički i koji je — dobar. Kao što su sovjeti obradili mnoge elemente ruske povijesti, da se tobože pokažu nastavljačima ruske historije, iako je poznato, da su internacionalci, da nacionalni osjećaj omalovažavaju, tako su izvukli i ovu prastaru rusku bajku o Vasilisi prekrasnoj djevojci pretvorenoj u žabu, koju želi oženiti Zmaj Ognjeni, ali je spasi njezin Ivanuška. U tom filmu idealiziraju sovjeti ljubav i vjernost, dakle ono što su proglasili buržujskim prerasudama. Zar to nije kapitulacija? Ili je samo propagandistički trik?

SAVRŠENI MUŠKARAC. Ova madžarska komedija je posve u skladu s ostalima madžarskim komadima. Zapravo nije ni postavljen problem savršenog muškarca, nego savršenog osvajača. Mi mislimo, da se savršenstvo muškarca ne nalazi u ljubakanju, trčkaranju za ženama, »lumpovanju«, nego u stvaranju kulturnih i materijalnih dobara, u čvrstom karakteru, u borbi za ideale i t. d.

Odričemo se romantike ljenčarenja!

Matematička zabava

4 JE VEĆE OD 12!

$$\begin{array}{r} 7 > 5 \\ -8 = -8 \\ \hline 7-8 > 5-8 \\ -1 > -3 \\ -4 = -4 \\ \hline (-1)\cdot(-4) > (-3)\cdot(-4) \\ 4 > 12 \end{array}$$

BRZINA VREMENA

Poznato je da mladima mnogo polaganije prolazi vrijeme nego starima. Tko jedamput navrši 40. godinu, svaka slijedeća mu je kraća od prijašnje. To je, prema prof. Knaru, zbilja matematički točno. Tridesetom godinom čovjek doživi jednu tridesetinu života, četrdesetom jednu četrdesetinu i t. d.,

Matematički:

$$\frac{1}{30} > \frac{1}{40} > \frac{1}{50}$$

Za našu knjižnicu

Ovdje ćemo donositi novo izašle knjige, koje zaslužuju, da uđu u knjižnice katoličkih đačkih društava, a i svakoga katoličkog đaka. Isto tako upozorit ćemo i na zle knjige, koje ne spadaju u našu knjižnicu.

MAURICE ZUNDEL: NUTARNJE EVANĐELJE. Ovaj smioni naslov ima svoje opravdanje u sjajnom sadržaju te divne knjižice. Možda će tkogod, kao i autor ovih redaka, kad primi knjižicu u ruke, pomisliti: opet neka sterotipna, pomalo dosadna stvar. Međutim, treba je otvoriti i početi čitati, ne predgovor, jer on je tu bio nepotreban, nego onih 15 kratkih, jezgrovitih, iako malo nervoznih članaka. Da su kod nas savjesti malo pokretljivije, ova bi knjižica mogla značiti doživljaj. Svaki tko hoće znati što je zapravo Bog, kako ga treba doživljavati, naći će u ovom djelu vrelo ispravnih pogleda. Hrvatski đaci, osobito sada kad se duhovno spremaju za jubilarne svečanosti, trebali bi svakako nabaviti ovu knjižicu. Osobito će dobro doći društvima kao duhovno štivo. Knjiga stoji 20 dinara. Naručbe prima: Franjevačka prokuratura, Zagreb, Kaptol 9, ček. račun br. 36-153.

ROS HERMON: SOCIJALNI RAZGOVORI. Popularni duhovnik jedne organizacije hrv. katoličkih đaka izdao je pod svojim književnim pseudonimom ove interesantne razgovore o socijalnim problemima. Dobro će doći društvima za sastanke. Knjiga stoji samo 10 dinara, a naručuje se kod Nadbiskupijske Kancelarije Katoličke Akcije, Zagreb, Kaptol 31. (rf)

Urednikova pisma

Urednik je primio suradnje s više strana. Nešto je uvrstio, a drugo, u koliko je dobro, čeka uskrsni broj.

Šaljite suradnju za uskrsni broj, koji će izaći opsežniji. Očekujemo i izvještaje o radu društava.

Iz tehničkih razloga odpao je u ovom broju nastavak članka o studiju na filozofiji.

PORUKE UPRAVE

Neki povjerenici zaboravili su obračunati. Molimo ih, da se sjete na nas, kao što se nas sjeća tiskara sa svojim računom. To vrijedi i za neke pretplatnike.

Uskrsni broj će izaći pravovremeno, tako da ga povjerenici mogu razdijeliti svima kolegama prije uskrsnih praznika. Povjerenici! Upotrebite uskrsni broj za propagandu. Povećajte broj pretplatnika!

Katolička đačka društva rade

PLODAN RAD »OKUPA«

Već četvrtu godinu postoji na zagrebačkoj preparandiji Organizacija Katoličkih Učiteljskih Pripravnika (Okup). U prosincu prošle g. održao je Okup III. godišnju glav. skupštinu. Tajnički izvještaj pokazuje obilan rad: 14 sastanaka, 8 sijela i 7 odborskih sjednica. Održana su 32 referata, 11 recitacija, 13 glazbenih točaka, 5 predavanja i 4 predstave. Kod toga su se istakli kol. Jozo Njegovan (sada već učitelj), kol. M. Težak i kol. F. Gerić. Osobito su uspjevala sijela. Jedno od njih posjetio i sam g. ravnatelj Josip Ribarić, što se svih Okupaša najugodnije dojmilo. Pjesmama su surađivali: P. Štromar, B. Horvatin i Slavujević. Važno je spomenuti, da su sami Okupaši napisali tri igrokaza, koje su sami izvodili. Jedan od njih su izveli i na školskoj priredbi pred svima profesorima i đacima. Sami Okupaši izradili su za svoje priredbe i pozornicu, kulise i t. d.

S Okupom surađuje kao savjetnik kol. F. Rubina, stud. E. K. V. Š., pa je i on održao nekoliko predavanja.

Lijep broj članova prisustvovao je u Virovitici blagoslovu zastave katoličkih đaka, a na kongresu u Virju bio je Okup najbrojnije zastupan (sa preko 70 članova). Na tečaju u Raskrižju bilo je 13 članova. Osim toga Okupaši su sudjeiovali i na zajedničkim sastancima zagrebačkih katoličkih đaka.

Ovih nekoliko činjenica pokazuju, da Okup radi, a Okupaši obećavaju, da će još više raditi.

BITKA KOD SEFATE

16. II. davala je Marijina kongregacija srednjoškolaca kod Svetišta Srca Isusova u Zagrebu komediju »Bitka kod Sefate u Franjevačkoj dvorani. Za komediju su se svi mnogo interesirali, pa su mjesta bila rasprodana. Osobito se ugodno dojmilo, što su došli mnogi đaci. Naši drugovi kongreganisti nisu nas razočarali. Odigrali su svoje uloge vrlo dobro. Veselo raspoloženje trajalo je do kraja pretstave. Naročito je uspio drugi čin, koji je na vrlo duhovit način doveo publiku u vezu sa pozornicom. Najviše se istakao dobrom glumom kolega Vince. Dobro su igrali i Horvat, te Habuzin, a i ostali. Da nisu morali spašavati komad uspjeh bi bio još veći. Vjerujemo, da bi ovi glumci s boljim komadom imali još više uspjeha. (D. B.).

POKLADNO SIJELO

Organizacija katoličkih učiteljskih pripravnika u Zagrebu priredila je 24. II. o. g. svoje veselo pokladno sijelo. Uz duhovnika društva vlč. g. prof. S. Kramara bio je prisutan i duhovnik čakovačkih katoličkih preparandista o. Srećko Majstorović, kojega su Okupaši radosno pozdravili. S njima je bio i predsjednik Đačkog Okružja kol. Stjepan Krčmar, a osim toga oko stotinu članova. Neobično su se dopale točke »Princ Karnevala« (B. i M. Težak), »Radio emisija« (Štefančić i Matković), »Barek« (Sivoš), a dobro su izveli i »Gramofon« (Žitković), te »Velika i mala« (Grgurić i Ivanković). Kolega Tomerlin je sve razveselio svojom virtuoznom svirkom na harmonici. Posebna atrakcija bili su uštipci, koji su svima prijali.

SKUPŠTINA U KOPRIVNICI

Društvo hrvatskih katoličkih đaka na realnoj gimnaziji u Koprivnici održalo je 15. II. o. g. glavnu skupštinu. Izabran je ovaj novi odbor: Predsjednik: V. Šćetinec (VII. r.), potpredsjednik: Z. Haberštok (VI. r.), tajnik: J. Sabolović (V. r.), blagajnik: B. Bardek (VI. r.), barjaktar: M. Mašansker (VIII. r.), referent za »Naš put« je J. Sabolović. Poznamo novoga predsjednika i vjerujemo, da će mu uspjeti društvo aktivizirati.

Kongres u Zagrebu bit će veličanstven

Pripreme za jubilarni Euharistijski Kongres u Zagrebu lijepo napreduju. Zanimanje za kongres je veliko u svima slojevima našega naroda.

Ali doći će i mnogo ljudi iz inozemstva. Osobito Hrvati, koji žive izvan domovine. Najavili su svoj dolazak Hrvati iz Rumunjske. S njima će doći i katolički Bugari. Dolaze i Hrvati iz Slovačke, a vjerujemo da će doći i mnogi Slovaci, jer nas i njih veže sličnost sudbine i iskreno prijateljstvo. Očekujemo i veliko sudjelovanje Slovenaca. Mi đaci se osobito radujemo dolasku naših suboraca — slovenskih katoličkih đaka, koji su obećali, da će doći.

Međutim za naš jubilej se interesiraju i kulturni krugovi u inozemstvu. Središnji Odbor vodi pregovore, da bi na kongres došlo nekoliko vodećih ličnosti kulturne Europe. Doći će po svoj prilici neki biskupi i nadbiskupi, a možda i koji kardinal iz Francuske. Zatim poznati filozof J. Maritain, znameniti književnik Paul Claudel i drugi. Lijepo napreduju pregovori s talijanskim književnikom Giovani Papini-jem. Spomenuli smo, eto, nekoliko kulturnih prvaka Europe, koji će doći, a to zato, da još jače istaknemo našu dužnost, da svi dođemo.

»Naš put« izdaje Biskupijsko Okružje Hrvatske Katoličke Omladine, Zagreb, Palmotićeva 3, polukat (Predstavnik: S. Krčmar, stud. prava). — Uređuje: Franjo Rubina, stud. E. K. V. Š., Zagreb, Palmotićeva 3, polukat. — Za uredništvo odgovara: Đuro Horvatović, student Zagreb, Kaptol 31. — »Narodna tiskara« (Za tiskaru odgovara: Rudolf Vedo, Kaptol 27).